

Evaluatie Commissie Bijzondere Situaties

In opdracht van Min. EZK

30 augustus 2022

Door: Nienke Busscher

Kennisplatform
Leefbaar en Kansrijk
Groningen

Opzet evaluatie

Hoofdvragen:

1. Hoe heeft de Commissie invulling gegeven aan haar taak, zoals beschreven in het instellingsbesluit?
2. Wat is er de komende jaren nodig aan 'vangnet' voor de gedupeerden van de gaswinning Groningen en de gasopslag Norg en hoe wordt daar momenteel in voorzien?

Opzet evaluatie

- Desk research
 - Interviews (totaal 29 – 37 personen)
 - Analyse en reflectie
-
- Begeleidingscommissie

Constateringen

- Versterkingsoperatie staat aan het begin (21% afgerond).
- Proces vergt moeilijke keuzes en veel energie.
- Gezondheid bewoners gaat achteruit (Stroebe et al., 2021).
- Door toenemende complexiteit en tijdcomponent dossier lopen steeds meer mensen vast.
- Ook bij versterkt huis kunnen mensen nog vastlopen in shadedossiers.
- Veel wantrouwen jegens instanties en overheid en ervaren onrecht.

Werkwijze Commissie

3 criteria

- Schade of versterking
- Aantoonbaar medisch, psychisch of sociaal probleem
- (dreigende) Financiële problematiek aanwezig
- Coping

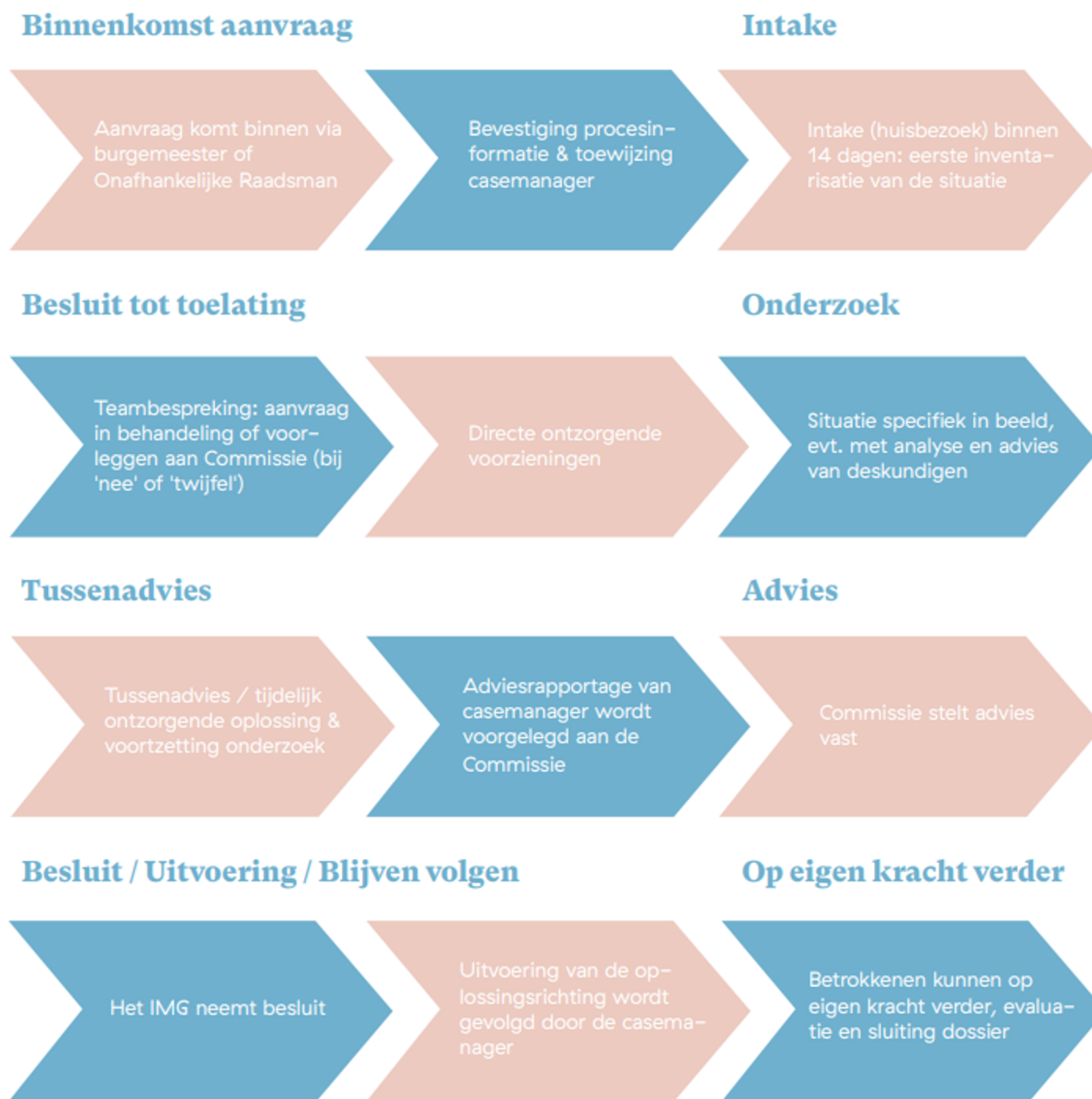
Zorg op maat en zoeken naar een duurzame oplossing.

4 fasen

1. April 2014 – mei 2016: Adviescommissie van de NAM;
2. Mei 2016 – januari 2021: Adviescommissie van de NAM, functioneel ondergebracht bij de NCG;
3. Januari 2021 – september 2021: tussenperiode met subsidie EZK;
4. September 2021 – heden: Adviescommissie van het IMG.

Casuïstiek

1. Ervaring van onroerend goed als “een blok aan het been”(CBS, 2016; 2017; 2018).
2. Schade- of versterkingsproblematiek die bovenop bestaande en niet-aardbevingsgerelateerde problemen komt (CBS, 2017; 2018; 2021).
3. Psychische nood die erger wordt naarmate de gaswinningsgerelateerde problematiek langer voortduurt (CBS, 2019; 2021).

Figuur 1. Overzicht procedure van de Commissie (Bron: CBS, 2021)

Aanmeldingen door	Aantal
Burgemeesters	
Eemsdelta	135 (waarvan 82 uit de voormalig gemeente Loppersum)
Het Hogeland	95 (waarvan 31 uit de voormalig gemeente Eemsmond)
Midden Groningen	33
Groningen	24 (waarvan 23 uit de voormalig gemeente Ten Boer)
Oldambt	5
Pekela	1
Totaal via burgemeesters	257
Onafhankelijke Raadsman	60
Nationaal Coördinator Groningen	7
Totaal	324

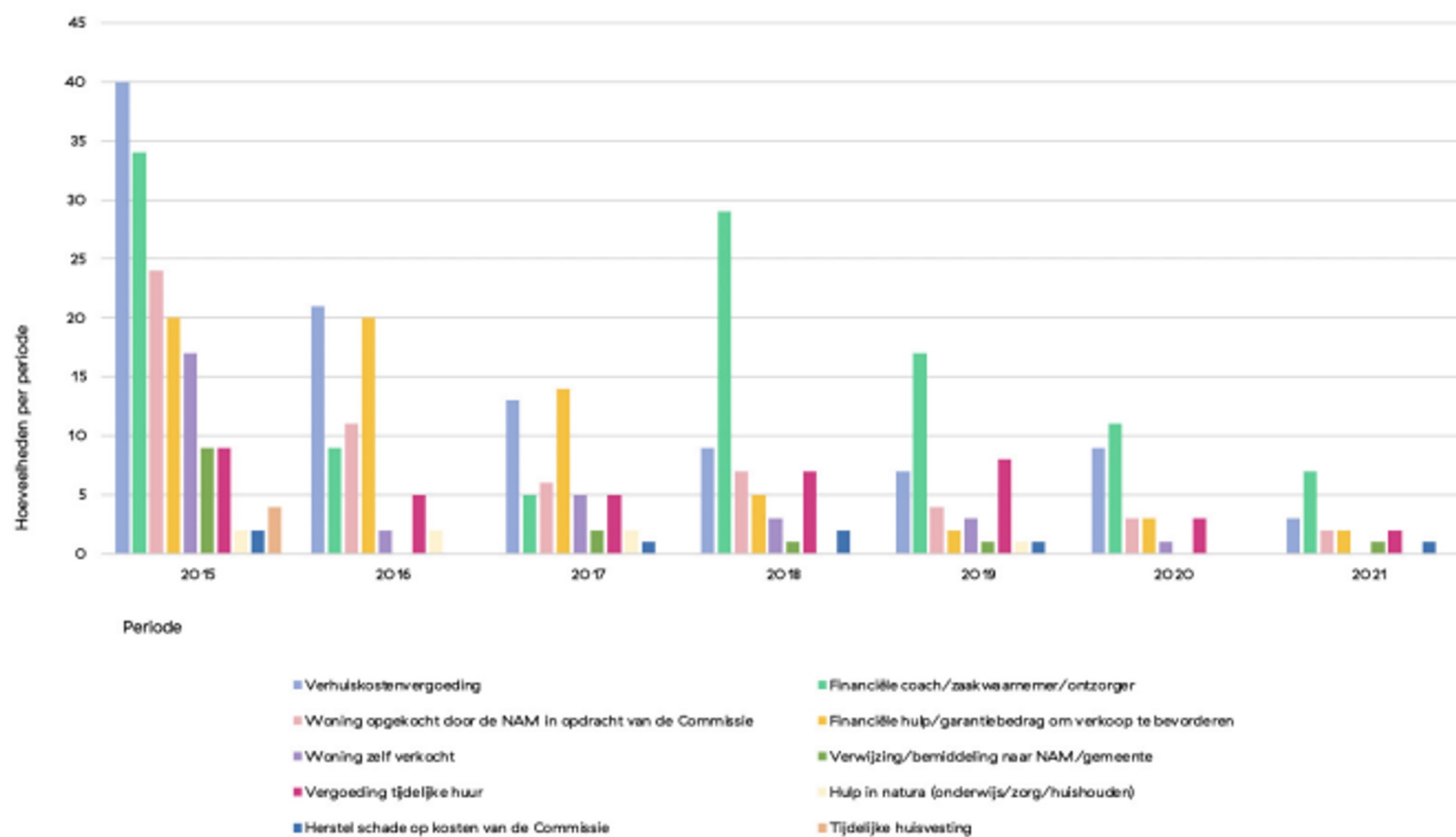
Tabel 1. Aantal aanmeldingen per (voormalig) gemeente (2014-2021) (Bron: Jaarverslagen CBS)

	2014/2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Aanmeldingen	156	48	28	30	41	14	7

Tabel 2. Overzicht van het aantal aanmeldingen per jaar (2014-2021)

Meerdere redenen terugloop aanmeldingen

- Minder complexe situaties: opgeloste casussen, woningmarkt, compensatieregelingen.
- Verminderde zichtbaarheid; herindeling, corona maatregelen, wantrouwen instanties.
- Niet aanmelden: meerdere vangnetten, concurrentie, keuzes gemeenten, onzichtbaarheid, werkwijze CBS, veranderende standaarden.
- Lijst 80 adressen gemeenten i.s.m. Interventieteam.

Figuur 2. Vormen van geboden hulp per jaar (Bron: Jaarverslagen CBS)

Visies op de Commissie

- Onafhankelijk
- Persoonlijk en betrokken
- Zorgvuldig
- Holistische kijk
- Maatwerk en op eigen kracht verder
- samenwerking
- Breed netwerk
- Gehoord worden
- Flexibiliteit

De Commissie en het Interventieteam

CBS en Interventieteam

- Veel onduidelijkheid over vrijgemaakt geld in Bestuursakkoord 2020 en opzet Interventieteam.
- Mogelijk overlap casuïstiek
- Pilot samenwerking.
- Interventieteam lost een probleem op die zelf is gecreëerd of voorkomen had kunnen worden.
- Ander type deskundigheid
- Onafhankelijkheid – onderdeel systeem?
- Te vroeg voor conclusies.

Onderwerp	Commissie Bijzondere Situaties	Interventieteam
Taakomschrijving	Helpt gedupeerde bewoners die in een schrijnende situatie verkeren, (mede) naar aanleiding van schade en versterking als gevolg van gaswinning in Groningen.	Biedt maatwerkoplossingen voor situaties waarin bewoners zijn vastgelopen in reguliere processen rondom schadeherstel en/of versterking.
	Uitgangspunt is de bewoner.	Uitgangspunten zijn het adres en de knelpunten in het dossier.
Doelgroep	Biedt hulp aan particulieren.	Biedt hulp aan particulieren en ondernemers.
Samenstelling	Casemanagers en zaakwaarnemers van de Commissie zijn op zzp- of detacheringsbasis aan de Commissie verbonden. Waar nodig is er inzet vanuit een externe schil van deskundigen.	Uitvoering door medewerkers van het IMG en/of de NCG. Waar nodig inzet van externe deskundigen.
	Heeft (deels) flexibele capaciteit door externe inhuur van casemanagers en zaakwaarnemers, die op- en afgeschaald kan worden op basis van het aantal meldingen.	Heeft beperkte capaciteit.
Doelstelling	Betrokken bewoners, afhankelijk van hun individuele situatie in staat te stellen weer zelfstandig verder te kunnen met hun leven.	Het oplossen van de situatie die is vastgelopen in reguliere processen bij NCG en/of IMG en het hiermee perspectief bieden aan de bewoner.

Verantwoording	Verstrekt informatie via website en jaarverslagen.	Het IMG brengt jaarlijks verslag uit over het Interventieteam aan de ministeries van EZK en BZK, de Provincie Groningen en de betrokken gemeenten (Staatscourant, 2021b: toelichting 5).
Aanmelding	Casussen worden aangedragen door burgemeesters en de Nationale Ombudsman (voorheen: Onafhankelijke Raadsman).	Zoekt in samenwerking met gemeenten actief naar casuïstiek. Casussen worden aangedragen door gemeenten, IMG en NCG.
		Geen speciale aanmeldmogelijkheid voor de Nationale Ombudsman.
Deskundigheid	Heeft met de casemanagers deskundigheid in huis op het vlak van sociaal-medische en psychologische problematiek.	Heeft deskundigheid met betrekking tot de technische, bouwkundige en financiële aspecten van schade en versterking.
Aantal dossiers	Heeft in mei 2022 9 dossiers in behandeling.	Heeft in mei 2022 30 dossiers in behandeling.

Tabel 5. Overzicht verschillen tussen de Commissie en het Interventieteam

Conclusies vraag 1

- De Commissie zoekt naar een duurzame oplossing zodat bewoners en gezinnen hun leven weer terug krijgen.
- Onafhankelijkheid en positie.
- Goed gefunctioneerd.
- Veel geïnterviewden van mening dat CBS moet voortbestaan.
- Verschillende redenen afname aanmeldingen.

Conclusies vraag 2

- Complexiteit casuïstiek neemt toe.
- Zorgen over verloop dossier – geen afname problematiek verwacht.
- Specialistische kennis nodig en actor die onafhankelijk kan handelen.
- Samenwerking CBS en Interventieteam wenselijk.
- Aanpassing criteria om complexe gevallen te ondervangen.
- Aanbod van hulp en taakverdeling verduidelijken.

Aanbevelingen

- Zichtbaarheid verbeteren.
- Flexibiliteit criteria en preventief werken.
- Gezinsproblematiek.
- Zwaarte van proces CBS.
- Verschil CBS en Interventieteam verduidelijken.

Aandachtspunten

- MKB-ers en agrariërs.
- Grensgebieden.
- Gasopslagen.
- Barrières om om hulp te vragen.
- Onderbrenging de Commissie bij IMG.
- Aanpak verschilt per gemeente.
- Nazorg.
- Arbitrair karakter.

Aanbevelingen sociaal-emotionele ondersteuning

Sinds 2014 toename ondersteuning voor bewoners:

- Verbeter bekendheid sociaal-emotionele ondersteuning.
- Verantwoordelijkheden verduidelijken, afstemming, en periodiek overleg nodig.

Vragen en discussie

contact@kennisplatformleefbaar.nl

www.kennisplatformleefbaar.nl

@KPliefbaar

@Kennisplatform

Kennisplatform Leefbaar
en Kansrijk Groningen